

WYKORZYSTANIE INTERNETU W PRACY BIBLIOTEKI SZKOLNEJ

Referat przedstawiony na konferencji nauczycieli bibliotekarzy
w SP nr 2 w Nowym Tomyślu, 4 XII 2003 r.

Internet jest największym systemem komputerowym na świecie. Stanowi olbrzymią sieć, ogarniającą cały świat, bezustannie ewoluującą i przekształcającą się. Umożliwia dostęp do wielu usług takich jak:

- wyszukiwanie informacji, które są umieszczone na stronach WWW
- wysyłanie listów za pomocą poczty elektronicznej
- uczestniczenie w otwartych dyskusjach na wybrany temat (tzw. grupy dyskusyjne)
- rozmowy „na żywo” z innymi użytkownikami Internetu (IRC, czat itp.)
- przesyłanie plików (usługa FTP).

Internet jest bardzo atrakcyjnym środkiem przekazu informacji. Łączy w sobie najlepsze cechy wszystkich dotychczas funkcjonujących mediów. Nigdy wcześniej człowiek nie miał tak łatwego dostępu do tak wielu danych i takich możliwości porozumiewania się.

W procesie wyszukiwania informacji największe zastosowanie ma korzystanie z World Wide Web (w skrócie www lub w3). Jest ona intrygująca, kolorowa, różnorodna i łatwa w użyciu. Dlatego dla wielu ludzi Internetem jest po prostu WWW.

Strony WWW obejmują szeroki zakres tematów, co samo w sobie stanowi o jej popularności. Zapewne główną zaletą ich jest atrakcyjność prezentowanej informacji oraz większa niż w innych obszarach Internetu łatwość poruszania się. Strony WWW mogą zawierać tekst, obrazy, dźwięk, wideoklipy i co – najważniejsze – odsyłacze do innych stron, dostarczając tym samym niespotykanych w dotychczasowej historii pokładów informacji.

Współczesna biblioteka staje przed wyzwaniem jakim jest Internet, i aby utrzymać rolę ośrodka informacji powinna z Internetu móc i umieć skorzystać.

Obliguje nas do tego zresztą rozporządzenie MENiS z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, gdzie jest napisane, iż szkoła powinna stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności, poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną.

Korzyści płynące z wykorzystania Internetu przez nauczycieli – bibliotekarzy są ogromne:

- lepsza orientacja w rynku wydawniczym dzięki odwiedzaniu serwisów i portali o książce np.:
  - www.ksiazki.onet.pl
  - www.ksiazki.pl
  - www.ksiazki.net.pl
  - www.notes-wydawniczy.pl

lub stron wydawnictw np.:

- www.proszynski.pl
  - www.wsip.com.pl
  - www.nk.com.pl
- możliwość zakupu książek, wykupienia prenumeraty (bez wychodzenia z biblioteki)
  - pomoc w opracowaniu zbiorów
    - możliwość przejmowania opisów bibliograficznych z Przewodnika Bibliograficznego BN
    - dostęp do kartotek wzorcowych i katalogów innych bibliotek
    - Internet umożliwia wymianę między bibliotekami zestawień bibliograficznych na określony temat, opisów bibliograficznych, a także całych baz danych.

- możliwość przeglądania stron internetowych poświęconych bibliotekarstwu np.:
  - www.vulcan.com.pl/biblioteka/
  - <http://ebib.oss.wroc.pl>
  - www.biblioteka.edu.pl
  - <http://biblioteka.oeiizk.waw.pl/>
- utrzymywanie stałych kontaktów z bibliotekarzami innych szkół (wymiana doświadczeń) np.:
  - www.eduseek.interklasa.pl/forum
- możliwość brania udziału w szkoleniach na odległość
- dostęp do bieżących informacji na temat : prawa oświatowego, obowiązujących programów nauczania, wykazu lektur, wykazu podręczników, wykazu środków dydaktycznych, informacje o kursach i szkoleniach np.:
  - www.men.waw.pl
  - www.ptm.edu.pl
  - www.ODN.poznan.pl
- **nigdy nie odeślemy czytelnika bez potrzebnych informacji tylko dlatego, że w naszym księgozbiorze brakuje jakiejś książki.** Zawsze przecież możemy odwołać się do zasobów sieci, które są w każdej minucie uzupełniane nowymi danymi, wprowadzanymi przez miliony ludzi na całym świecie.

Trudno sobie wyobrazić, aby kartoteka zagadnieniowa, uzupełniana przez kilku nawet bibliotekarzy mogła się równać z zasobami sieci. Internet jest więc idealnym dopełnieniem zbiorów bibliotecznych. Uczeń odwiedzający bibliotekę w poszukiwaniu potrzebnych informacji może skorzystać z księgozbioru podręcznego oraz Internetu, jedno nie wyklucza drugiego.

Szczególną uwagę należy zwrócić na serwisy encyklopedyczne, gdyż cieszą się one dużą popularnością wśród korzystających. Uczniowie znają polskie encyklopedie internetowe i nieźle sobie radzą z poszukiwaniem informacji w Internecie. Encyklopedie elektroniczne nie wprowadziły rewolucyjnych zmian w konstrukcji samego hasła. Zachowano podstawowy podział na tytuł i tekst hasła, często podawane są również informacje o źródłach. Mimo, że hasła są ze sobą połączone systemem automatycznych linków, można również skorzystać z odsyłaczy tradycyjnych typu „zobacz też”. Oto kilka najpopularniejszych encyklopedii Internetowych:

- www.wiem.onet.pl
- www.encyklopedia.interia.pl
- www.encyklopedia.pwn.pl
- www.encyklopedia.wp.pl

Innym typem wydawnictw informacyjnych wykorzystywanych przez młodzież szkolną i nauczycieli są słowniki. Internet proponuje nam łączenie różnych typów słowników na jednej stronie. Na stronach Wydawnictwa PWN mamy do dyspozycji słowniki on-line: języka polskiego, wyrazów obcych i ortograficzny. Portal Onet ma w swojej ofercie kilka słowników języków obcych. Naprawdę jest z czego wybierać

- www.so.pwn.pl
- www.slowniki.onet.pl
- www.swo.pwn.pl/
- www.multislownik.pl

Internet udostępnia nam nie tylko elektroniczne wersje książek, ale również czasopism i gazet, łącznie z archiwalnymi numerami (nie trzeba gromadzić prasy – więcej miejsca, mniej kurzu).

Wyszukanie potrzebnego artykułu w elektronicznym archiwum jest bardzo proste. Czasopisma elektroniczne mają tę przewagę nad wydawnictwami tradycyjnymi, że uzyskanie informacji następuje błyskawicznie. Korzystanie z nich staje się coraz bardziej popularne, a zdecydowana większość czasopism posiada już swoje elektroniczne wersje i można z nich bezpłatnie korzystać, co przy obecnych problemach finansowych z jakimi borykają się szkoły staje się jeszcze bardziej atrakcyjne. Uczniowie często sięgają do następujących tytułów:

- www.victor.com.pl
- www.jestem.com.pl
- www.filipinka.pl
- www.mt.com.pl (młody technik)
- www.swiatnauki.pl (dostępna bezpłatnie tylko część artykułów)
- www.nationalgeographic.pl

Także nauczyciele znajdują wiele aktualnych artykułów z prasy nauczycielskiej w Internecie np.:

- www.glos.pl
- www.tworzywo.org.pl (gazeta szkolna)
- www.mowiawieki.pl
- www.aura.krakow.pl

Tekst rozpowszechniany poprzez szybkie łącza internetowe i odczytywany na monitorze komputera stał się wszechobecny, dotyczy to nie tylko opracowań, referatów czy prac naukowych, ale również tekstów literackich.

XXI wiek przyniósł nam rewolucję w dziedzinie książki, w postaci e-book.

E-book to w dosłownym tłumaczeniu, książka elektroniczna, książka w formie pliku wyświetlona na ekranie monitora. Od strony merytorycznej publikacja elektroniczna nie różni się niczym od drukowanej. Może zawierać tekst, fotografie, grafiki, a także animacje. Może być w pełni interaktywna. To wszystko w jednym pliku, który można uruchomić na dowolnym komputerze wyposażonym w system operacyjny Windows i przeglądarkę Internet Explorer. Z przerażeniem słuchaliśmy o tym kilka lat temu zapewniając, że „to się nie uda”. A jednak. E-book trzyma się dobrze i coraz więcej wydawnictw wydaje książki w tej formie.

Nie przedkładałam elektronicznych wersji książek nad tradycyjne, ale nie mogę udawać, że one nie istnieją. W sytuacji, gdy w szkolnej bibliotece brakuje lektur, książka na ekranie jest często dobrym rozwiązaniem.

Do dyspozycji mamy pełne teksty lektur szkolnych i innych utworów literackich np. epopeja Adama Mickiewicza „Pan Tadeusz” jest dostępna na kilkunastu stronach internetowych m.in.:

- www.pantadeusz.com/poemat/tekst/spiszeczy.html
- www.mickiewicz.art.pl
- www.pbi.edu.pl
- www.monika.univ.gda.pl/~literat/panfull/

Książki obcych autorów są dostępne nawet w różnych tłumaczeniach np. „Mały książę” i łatwo do niego trafić:

- www.republika.pl/oskarm/book.html (dwa różne tłumaczenia do wyboru!!)
- www.dzieci.best.pl/Biblioteka/Maly_ksiaze/wstep.htm
- www.panda.bg.univ.gda.pl/~woitiki/kaszebe/ksizec.html
- www.strony.wp.pl/wp/odon2/prince1.htm

Poszukując konkretnego dzieła literackiego, czy też zestawu lektur bardzo szybko przekonamy się, że do dyspozycji mamy całe zbiory elektronicznych tekstów:

- www.biblioteka.onet.pl/
- www.ebib.oss.wroc.pl/linki/wirtual.html

- www.literatura.zapis.net.pl/
- www.monika.univ.gda.pl/~literat”
- www.pbi.edu.pl/index.php

Zupełnie osobną sprawą dla bibliotekarza jest stworzenie własnej strony WWW biblioteki szkolnej. Będzie to dowodem, że biblioteka idzie z czasem, wykorzystując nowe technologie informacyjne, a przekształcenie biblioteki w multimedialne centrum informacji to nie tylko zmiana nazwy.

Witryna WWW własnej biblioteki będzie źródłem informacji o bibliotece, jej zbiorach, nowościach, pozwoli „zajrzeć” do katalogów, sprawdzić stan konta, poinformuje o ciekawych wydarzeniach w bibliotece. Umieszczenie na niej linków do ciekawych i wartościowych stron edukacyjnych z różnych dziedzin, oraz do katalogów innych bibliotek jest wręcz konieczne.

Zagrożenia

Mimo ogromnych i wspaniałych możliwości jakie daje Internet, nie jest on rajem informacyjnym. Niestety. Jest bardzo demokratycznym środkiem przekazu, gdzie każdy może opublikować co chce, i niestety większość to robi. Dlatego sieć pełna jest informacji nieuporządkowanych, często nierzetelnych. Internet przepełniony jest starymi plikami, których nie usunięto, i które pojawiają się przy każdym wyszukiwaniu. Z terminem „społeczeństwo informacyjne” łączy się również pojęcie „informacyjna lawina”.

Rodzi to nowe wyzwania dla bibliotekarza, którego zadaniem jest kształcenie umiejętności selekcji i zmuszanie do krytycznego spojrzenia na wyszukane materiały. Należy uświadamiać uczniom, że do wszystkich odnalezionych informacji trzeba odnosić się krytycznie, że nie zawsze można zaufać osobie, która je wprowadziła do sieci.

Myślę, że celowym jest wskazywanie uczniom adresów, pod którymi znajdują wartościową informację. Stworzenie kartoteki adresowej z podziałem na poszczególne dziedziny jest jak najbardziej pożądane w bibliotece szkolnej. Można ją przygotowywać wspólnie z uczniami. nierozwiązana pozostaje ciągle sprawa praw autorskich i ich łamania. Wielu korzystających z Internetu chętnie sięga po gotowe prace innych (typu referat czy wypracowanie) nie zastanawiając się w ogóle nad niestosownością swego działania. To wymaga regulacji.

Kolejnym niebezpieczeństwem jakie niesie ze sobą Internet jest łatwość dostępu do informacji społecznie szkodliwych (pornografia, sekty, terroryzm itp.). Nastolatek bez kontroli dorosłych może łatwo stać się uczestnikiem takiej, w jego pojęciu atrakcyjnej strony Internetu, i zupełnie nie zdawać sobie sprawy ze szkodliwego wpływu na jego psychikę. Ponieważ Internet nie jest cenzurowany, dlatego zadaniem rodziców i nauczycieli jest uzmysłwić uczniom niebezpieczeństwa jakie mogą na nich czyhać w Internecie i przygotować ich do właściwej reakcji w przypadku ich spotkania.

Mimo wielu zagrożeń i kłopotów z Internetem należy stwierdzić, że jego potencjalnie globalny zasięg został w znacznie większym stopniu wykorzystany do tworzenia i przekazywania informacji naukowej i wiedzy fachowej.

Dyskusję na temat potrzeby podłączenia biblioteki do Internetu mamy za sobą. Nie mówi się już o bibliotece w tradycyjnym tego słowa rozumieniu, ale o bibliotece jako szkolnym multimedialnym centrum informacji. Nie możemy więc zrezygnować z możliwości jakie daje Internet. Ciągle jednak pozostaje otwarte pytanie : jaką rolę powinien pełnić bibliotekarz ?

Ma być tylko pośrednikiem w udostępnieniu źródła informacji czy wychowawcą ?

Literatura:

Słownik Encyklopedyczny– Informatyka. Red. Z. Płoski. Warszawa 1999.

Internet. / pod red. M. Dąbrowskiego. Londyn,1996

Bogumiła Staniów: Internet w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych. Biblioteka w Szkole, 2002 nr 2, s.1-4.